

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oglasila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oglasilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila, t. j. vse administrativne stvari.

Po hrvatskih volitvah.

V Ljubljani 7. junija.

Z živim zanimanjem zri smo na volitve bratskega naroda hrvatskega, ki so se vršile pretekli teden. Izredno kratka je bila doba od razpuščenja sabora pa do novih volitev. Očividno je bilo, da je vlada hotela iznenaditi opozicijo ter jej na vsak način onemogočiti kolikor toliko uspešno delovanje. Dne 16. maja bile so volitve razpisane in že 14 dni pozneje bilo je stopiti koj prvi dan na volišče 51. okrajem, torej več nego polovici vseh. Ker so na Hrvatskem shodi dovoljeni le v volitveni dobi, sicer pa je zanje treba dovoljenja oblastev, lahko si je misliti, da v taci odnošaji ni bilo mogoče organizovati se tako tesno in trdno, kakor je bilo potreba. Pred volitveno dobo opoziciji vlada s kratka ni dovoljevala taci shodov, v kratki volitveni dobi pa je rabila vsa sredstva, da jih kolikor mogoče zapreči. Treba je jemati v poštev tudi to, da je na deželi težko sklicavati volilce mej tednom. Tako je bila opozicija v jako neugodnem položaji, vlada pa je imela napeljene vse niti in mreže že iz davna. Zbrala je vse svoje sile in pritiskala prav krepko in brezozirno, kar smo že dokazali z objavljenimi slučajji. Sloboda združevanja, sloboda tiska in sloboda volitve vse postalo je iluzorno za opozicijo. Ne dosti nesrečnega razpora mej Hrvati in Srbi, katerih poslednjih je nad pol milijona na Hrvatskem in ki so povsod postavljali svoje kandidate, razdeljena je hrvatska opozicija v dva tabora. Že dolgo napadata se te dve frakciji strastno v svojih javnih glasilih. Kazalo se je sicer iz početka, da se bode doseglo sporazumljenje mej obema; radostno pozdravljali je vsakdo take pojave. Zmerna opozicijska ali „Obzorova“ stranka ponudila je radikalnejši stranki prava, naj se z njo zveže, da se sporazumeta o skupnem postopanju pri volitvah glede nekaterih volilnih okrajev. A Starčevićeva stranka odbila je odločno to ponudbo. To je bila po našem mnenju prva napaka. Ni sicer naša naloga mešati se v notranje reči bratov Hrvatov, a dovoljeno nam je tu izreči svoje mnenje. Glede na važnost sedanjih volitev umolkniti bi bil moral stari razpor. Da se to

ni zgodilo, bilo je v prilog samo nasprotni stranki, ki je imela tem lažje delo. Zmerni opozicijski stranki se torej nikakor ne moremo odrehati dobre volje, katero je imela takoj iz početka in jo je tudi pokazala. Na to prišla je nepričakovana izjava Obzorjeve stranke, da se ne udeleži volitev in da stopi v popolno pasivnost. Jeli bil ta drugi korak zmerni opozicije opravičen in srečen, o tem bi se dalo mnogo govoriti. Neuspešnost pasivne politike, posebnost če izhaja le od posamičnih strank, a ne od celega naroda, znana je dovolj. Videli smo, kako krepko in vztrajno je tiral ves češki narod tako politiko dolgo vrsto let, a naposled se je preveril, da je bila neplodna ter jo je opustil. Naravnost moramo pa izreči svoje obžalovanje, da je zmerna opozicija vezala roke svojim pristašem, ker jim je polagala na srce, naj sploh ne volijo nikogar. Stranka, ki šteje v svoji sredi toliko inteligence in si je stekla toliko zaslug, bila bi prav lahko prepuстила svojim pristašem, da glasujejo po svojem preverjenju, akopram se stranka oficijalno ne udeleži volitev. Tako se je v nekaterih krajih res zgodilo in so pristaši zmerni stranke oddajali svoje glasove jedinemu kandidatu opozicije. Storili so to samo da bi ne zmagal kandidat vladne stranke. Mesto da bi se bilo to izreklo kot načelo, začel se je že mej volitvami neploden prepir o tem vprašanji in posledica je bila, da se je zopet uresničila stara žalostna prislovica „duobus litigantibus itd.“ Nepričakovano „sijajni“ uspeh ima vladna „narodna stranka“ zahvaliti poleg brezozirnega postopanja vladnih organov mnogo tudi nesložnosti opozicije. Ta neugodni izid volitev je tem bolj obžalovati, ker bode v tej nastopivši petletni dobi bržkone prišlo na vrsto jako važno Reško vprašanje. Minister Josipovič naznanil je to že v svojem Varaždinskem volilskem zboru. Znano je, da je uprav Reško vprašanje vedno odprta rak-rana na državnem telesu hrvatskem. Reka pripada sicer Hrvatski a od časov dualizma, od ogersko-hrvatske sprave nahaja se v nekem čudnem izjemnem stanji. Zastopati bi jo morala v hrvatskem saboru dva poslanka, katerih pa Rečani nečejo voliti. Madjari proti temu ne ugovarjajo, ker jim je tako postopanje le ugodno. Nadejajo se nam-

reč, da jim bode tako lažje, da danes ali jutri priklapijo Reko popolnoma svojemu „Magyar országu“. Na vsak način bodo porabili ugodno priliko, katero so jim podale poslednje volitve. In v tako odločilnem trenutku imela bode opozicija, ki bode gotovo neustrašeno zastopala jedino le koristi hrvatskega naroda, samo osem zastopnikov v saboru! Bati se je, da bodo Madjari, videč, kako „politično zreli“ so postali Hrtatje, zdaj napeli krepkeje strune. Dvomljivo pa je, bode li vladi vedno poslušna večina „narodne stranke“ imela pogum, da se upre Madjarskim zahtevam. Ta stranka postala je itak že popolnoma vladna in pri zadnjih volitvah nje centralni odbor niti na videz ni več posloval. Vse je šlo po volji vlade, kakor bi bila uro navila. Veliki župani postavljali so kandidate, ban jih je potrdil, poslušni volilci pa so jih volili v božjem in banovem strahu in stvar je bila gotova. Madjari bodo izkoriščali na dalje hrvatski narod na gospodarskem polji, pustivši mu narodne pravice, o katerih dobro vedo, da mu jih ne mogo odvzeti s svojo kulturo. Urivali pa bodo polagoma madjarščino — kakor doslej — povsodi kjer se bode le dalo, češ, po časi se pride tudi naprej. Prodajali bodo na dalje graničarske gozde, dokler jih bode kaj in gradili z njihovimi dohodki železnice na svojem ozemlju. Še to malo trgovine, kar je ima Hrvatska, odvrčale bodo te železnice na madjarsko stran. A to nič ne de. Vladni aparat bana Khuen-Hedervarya, prvega madjarskega uradnika na Hrvatskem, storil je svojo dolžnost. V zahvalo za to trosijo madjarski listi v svet veselo vest, da je narod hrvatski zadovoljen, da je sijajno pokazal svojo politično zrelost. Kako sumna je taka hvala iz madjarskih ust, ni nam treba dostavljati. Tužna majka! Za nas Slovence pa so te volitve v marsikaterem oziru jako poučne. Dal Bog, da si v pravem času znamo iz njih posneti pravo moralo!

Hrvatsko-slovenski klub.

V Ljubljani, 7. junija.

Dunajski „Vaterland“ piše v nedeljski številki: „Nekateri listi poročajo danes, da se bode v kratkem osnovalo v poslanski zbornici novo parla-

LISTEK.

Nekaj od Adrije.

(Berilo g. Iga Kaša v slovenskem klubu na Dunaji dne 14. maja 1892.)

V megleni daljini nam je izginolo obrežje istrsko.

Spomin veličastno oboroženega Pulja, orjaške arene, mnogovrstnega brodovja v prostrani luki, — krasno nebo, ki se nad nami širi, temnomodri morsk valovi, na kojih površji se okolo ladje šumeče pene razletujejo — vse to vzbudilo je jako zanimljiv govor mej starimi znanci, ki smo se po dolgem času na potovanji v južno Dalmacijo na ladiji, znašli bili.

Razgovarjali smo se o dogodkih prošlega leta, o tem in onem, in skoro se je razlegel po ladiji vesel smeh, čaše zazvené, in zdaj pa zdaj se čuje vesela pesem. — Prav dobre volje smo bili. —

Ali ko se izza Velebiča povzdigne blede mesece ter zaigrajo bleščeče zvezde na nebu in v morsk planoti, umaknem se, utrujen dolgega potovanja in vsega, kar sem doživel danes. Podam se v ozko kabinico in pričakujem spanja.

Ob straneh ladijinih šumljajo valovi, hoté mi pripovedovati tajne zgodbe morskih globin, prijetno se maje brod in ziblje me milo; samo parno vreteno udara jednomerno in potresa celo ladijo.

Nemirno zaspi. Še v spanji čujem žubor bližnjih valov in udarcev parnega stroja.

Nenadno se mi čini, da leti naša ladija mirno in tiho, kakor na lahnih perotih, po valovji.

Ustajam; ali nekaj mi teži glavo, da se ganoti ne morem. Naposled se ojačim in z vsemi telesnimi silami ustanem in želim iziti na površje. Pa ko stopim na dolnjo stopnico lestvino, povzdigne me nevidna moč — in posadi me sredi — tujih ljudi, ki — nekako čudno oblečeni, se pogovarjajo v nekem tujem otročje zvanečem jeziku.

Ozrem se po znancih — ni jih tu; nikogar izmej prisotnih ne poznam: tuji obrazi, tuja obleka, tuji jezik! — Neki ladijin poročnik, ki je bržkone zapazil mojo zadrego, pristopi k meni ter me pozdravi v latinskem govoru:

„Salve, amice! Quis gentium? Ubi patria? Quo tendis?“ — — Kdo? Od kod? Kam?

Za boga, kje pa sem? viknem presenečen in se oziram po okolici.

In maxima amnis Adriatici nave — na največji ladiji jadranske reke!

Reke? ga čudó se pitam.

Da, da. Poglej okrog sebe!

Povzdignem oči in kar nisem več prestal se čuditi.

Mogočna, široka reka, na vzhodu strmih, pečevitih obali, na zapadu ravnega proda, ki se širi v neizmerne ravnate — bila je voda, po koji leti naša ladija. —

Veličastno se zibljo vodé in tečejo, kolikor sem mogel opaziti, proti jugovzhodu. Poprašam, kaj so one strme, velikanske gore na solčni strani, in odgovor mi je bil:

Nekdaj bili so oni vrhovi — otoki in ostrovi, — in ono v nebó kipeče gorovje bilo je v starodavnem praveku — tako zvana Dalmacija in dalje na jug Arbanija; danes je ta reka meja mej druženo Romanijo in vzhodno kraljevino Slavjanov. One plodne, širne zemlje, one ravnate, ki jih vidiš na desni, pripadajo Romanom, Reka, po koji se vozimo, bila je nekda, kakor se pripoveduje v starinskih povestih in knjigah, morski zaliv — imenom jadranskega morja. Nekateri pritrujejo, da se še nahaja dokaj znakov tiste dobe, dasi se površno nič o tem ne vidi.

Pristrižem mu govor — nekako motilo se mi je po glavi: Molim Vas v katerem letu pa živimo?

mentarno združenje, „Hrvatsko-slovenski klub“. Temu klubu pristopili bodo za sedaj posl. Biankini, Dapar, Laginja, Perić, Spinčić in Gregorec. Govori se, da bode novi klub že te dni izdal svoj program, v katerem se bode tudi izrekel za solidarno postopanje z Mladočehi v vseh političnih in narodnih vprašanjih. — Ta „hrvatsko-slovenski klub“ obstoja že delj časa. Imenovani poslanci niso že od začetka zasedanja sem nikdar prikrivali svojih gorečih simpatij za Mladočeha. Če se bodo zdaj tudi formalno konstituirali kot klub in naslonili na Mladočeha, ne bode to dejanskih razmer nič premenilo. Tudi na drugi strani se vsled tega ne bode nič premenilo, osnivanje tega kluba bi le potrjalo faktum, da so se definitivno izjavili vsi poskusi, pridobiti za novi klub tudi druge slovenske in hrvatske poslance, oziroma pregovoriti je, da izstopijo iz starega kluba. — Da se je osnoval nov klub, in o resničnosti te vesti nikakor ne dvojimo, to nas sili zapisati nekoliko opazek. Izmed šestih članov tega kluba je večina duhovskega stanu, namreč Biankini, Gregorec, Perić in Spinčić. Da uplivajo Mladočehi tudi na duhovnike tako privlačno, da se jim ne morejo upreti, je vsekakor jedna največjih naših kuriozitet. Nas bi samo veselilo, če bi se Mladočehi vsled te zveze z novim, večinoma res klerikalnim klubom nekoliko približali mrzkemu klerikalizmu.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 7. junija.

Sokolska slavnost v Lvovu.

Slavnost, katero je priredil „Lvovski Sokol“ v proslavo petindvajsetletnice svojega obstanka, obnesla se je prekrasno. Došlo je na stotine poljskih in čeških Sokolov in tudi nekateri jugoslovanski so bili navzočni. Mesto je bilo krasno okičeno, navdušenost pa splošna in velika. Pri kolodvoru postavljen je bil slavalok, kjer so se vršili pozdravi tujih gostov. Ko so se pripeljali češki Sokoli, doneli so burni „Na zdar“ kliči; pevski zbor zapel je dve češki pesmi „Piseň Slovanů“ in „Slovan“. Potem razvrstili so se vsi navzočni Sokoli, na kar jih je imenom Sokola Lvovskega pozdravil doktor Dziedzielewicz. V imeni čeških „Sokolov“ zahvalil se je dr. Pipič, na kar so Sokoli živo in srčno pozdravljani odkorakali v mesto. V nedeljo zjutraj korakali so vsi Sokoli v stolno cerkev potem pa po mestu v streljano kjer je bil banket. Srčnih in iskrenih k bratski slogi pozivljajočih napitnic je bilo mnogo. Popoldne bil je shod delegatov potem pa velikanska in sijajna ljudska veselica, na katero je došlo okoli 20.000 oseb. V nedeljo zvečer bila je parée-predstava v gledališču. Čez dan došlo je na stotine brzojavk iz vseh krajev sveta. O slavnostih v ponedeljek še nismo dobili poročila, a že vsprejem slovanskih gostov je dokaz, da tli tudi v poljskih srcih iskra slovanske vzajemnosti.

Bukovinski deželni glavar.

Novi deželni predsednik bukovinski, baron Krauss, kateri je svojo sposobnost za policijsko upravo na Dunaji malo sijajno izkazal, nastopil je že svoje mesto. Ko se mu je predstavil deželni odbor, govoril je seveda dosednji deželni glavar baron Wassilko, in malo taktično omenil prejšnjih homatij, katere so prouzročile odstop grofa Paceta, omenil pa tudi, da ne bi pod nikakim uvetom več prevzel mesta dežel. glavarja. Po uplivu grofa Hobenwarta pride na to mesto drž. poslanec Lupul.

Neverno prestrašen skoro, me človek pogleda — in mi potem pokaže na veliko kolo, ki je viselo na mestu, kjer smo imeli nekdanj jambor, in na katerem so se premikali razni kazalci.

V sredini sem bral številko — 11890 — ni mi sicer celo jasna bila ker je ležal jeden kazalec nad tisočim . . . Na notranjem krogu bilo je, kakor na naših stolpnih urah, pa deset krožcev, nastopno kolo bilo je razdeljeno na trideset delov, in skrajno spet ima deset oddelkov. Zatem se še vidi neka delitev po desetinkah, ali mesto številke bile so samo pičice.

Kaj znači to? ga vprašam.

Glej na gornjo desko — ondu vidiš napisano: mensis decimus, dies decimus quintus, hora tricesima et septem decimae.

One zadnje številke menjujejo vsake četr minute.

Horula? urica? poprašujem z glavo majé.

Da! mi odgovarja oni. Pripovedujo se, da so nekdanj delili dan na štiri in dvajset enakomernih delov; zdaj pa se deli na deset „hor“ in sto „horul“. Zdaj na primer smo preživeli trideset in nekoliko stotink dneva! (Dalje prih.)

Shod socijalistov.

Včeraj vršil se je na Dunaji letni shod avstrijskih socijalistov. Došlo je kakih 150 odposlancev iz raznih krajev. O končnem izidu shoda in sploh o posamnih ukrepih ni še znano ničesar. Gotovo pa je, da letošnji shod ne bo tistega pomena za socijalistiško gibanje v Avstriji, kakor prejšnji, kajti razpor v stranki in osebna nasprotstva razdrobila so stranko v drobne frakcije brez vsakega pomena in upliva.

Slavnosti v Budimpešti.

Jutrišnji dan vrši se v Budimpešti velika slavnost, petindvajsetletnica, odkar je bil cesar France Jožef kronan kraljem ogerakim. Udeležba bode seveda ogromna tudi iz naše državne polovice. Ta slavnost je toliko bolj pomembna za nas tlačne Slovane, ker nam je sijajen dokaz zato, kar se da doseči z odločnostjo, zavednostjo in brezobzirnostjo.

Vnanje države.

Slavnosti v Nancyju.

V nedeljo začele so se v navzočnosti predsednika republike Carnota štiridnevne slavnosti francoskih gimnazistov in dijakov, katerih slavnostij so se tudi udeležili mnogi češki Sokoli pod vodstvom dr. Podlipnega. Češki Sokoli prispeli so v Nancy v soboto popolupne. Vsprejem na kolodvoru je bil velečasten. Francoske dame poklonile so Čehom tri krasne, bogato pletene češke zastave s sokoli, in mnogo vencev ter šopkov in sicer izročilo se je vse to pri posebnem krasno okičenem slavaloku, narejenem nalašč za vsprejem Čehov. Pri tem slavaloku pozdravila sta Čeha predsednik slavnostnega odbora Burckhardt, in načelnik lige patrijatov, na kar se je zahvalil dr. Podlipny, katerega so francoski gimnazisti nosili. Pri slovesnem ugodu v mestu ni bilo „Na zdar“ klicem ni konca ne kraja.

Italijanska kriza.

Ministerski načelnik Giolitti izjavil se je v proračunskem odseku, da želi, naj se mu na vsak način dovoli budgetni provizorij na določ šestih mesecev in sicer zategadelj, da bi se nove volitve v narodno zbornico ne vršile za časa jesenske žetve. Nasproti temu predlagala sta Sonino in Grimaldi, naj se provizorij dovoli samo za mesec dni in ta predlog je navzlic vsemu ugovarjanju tudi obveljal. Rudini in Nicotera brusita svoje meče in vabita južne Italijane na boj proti „Pijemontezom“ kar ne more narediti na nikogar dobrega utisa.

Revolucija v Venezueli.

Že večkrat imeli smo priliko omeniti, da je nastala v južni Ameriki v državi Venezuela revolucija, toda o nje uspehih in neuspehih bilo je le malo slišati. Resnica pa je, da predsednik republike ni več varen v glavnem svojem taboru, v prestolnici, kajti revolucionarji so jo popolnoma obkrožili in predsednikovo vojsko povsem pobili. — Vlada venezuelska taji, da se je razmerje mej njo in revolucijsko vlado tako neugodno zasukalo, išče pa zajedno pomoči pri svojih sosedih.

Dopisi.

Iz Zagorja za Savo 31. maja. [Izv. dop.] („Zagorski Sokol“.) Preteklo nedeljo završil je naš „Sokol“ drugo leto svojega delovanja, a z živahnim občnim zborom nastopil je leto tretje. Starosta, g. Medved, pričel je zborovanje, pozdravil prisrčno zbrane društvenike, naznanil vspehe zborovanja in naposled izrazil željo, naj bi se ozirali na njegova obila opravila in na to, da je prileten in bolehen, naj bi se torej volil kdo drugi starosta; on pa bode podpiral društvo tudi v bodoče po vseh svojih silah, ker ljubi in bode ljubil „Sokol“ do poslednjega vzdihla.

Zanimivo je bilo marljivo sestavljeno poročilo tajnikovo. Brat Jerin je opisal društveno delovanje v preteklem letu. „Sokol“ je praznoval veliko slavnost blagoslovljenja društvene zastave, udeležil se je cerkvenega obhoda sv. Rešnjega Telesa dan v Litiji, vzletel je k Sv. Lambertu praznovat praznik slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda; tam so se pripeli slovenski trakovi društveni zastavi; vzletel je k Sv. Gotardu, kjer so mu zopet okrasile dekleta zastavo s trobojnimi trakovi. „Sokol“ se je udeležil Zagrebške razstave korporativno, deputacija pa se je odposlala v zlato Prago, v Ljubljano k slavnosti Bleiweisovi in na Vič k „Čitalnici“ slavnosti. Po'eg mnogih vzletov prirejalo je društvo tudi zabavne večere. Gosp. blagajnika poročilo se je vzelo na znanje posebno radostno, kajti društvo ima navzlic ogromnim stroškom še 579 gld. 11 kr. čistega imetja. — Starosta je bil voljen z vzklikom zopet g. Medved, istotako podstarosta g. Weinberger. Želja g. Medveda se torej ni spolnila; društvenik pač vedo ceniti svojega dičnega starosta in podstarosta! Tudi ostali odbor je ostal v prejšnjih po'zrtvovalnih rokah, le mesto odšlega brata Lajevca voljen je bil brat Kapljar odbornikom.

Pri posameznih nasvetih oglašil se je g. starosta, javil, da vsprejme izvolitev le valed obče zahteve in zanašajoč se na pomoč društvenikov in odbora. Doba za vzlete je nastopila, zato nasvetuje g. starosta, naj bi se praznovala obletnica blagoslovljenja društvene zastave, „Sokol“ se udeleži zopet cerkvenega obhoda sv. Rešnjega Telesa dan, praznik sv. Cirila in Metoda naj bi praznoval pri Sv. Lambertu 10. maja, priredi naj se vzlet v Smartno in na Vače k veselici, katero priredi oddotno pevsko društvo „Struna“. Rojstni dan Njega Velečastva presvetlega cesarja praznoval naj b „Sokol“ in se udeležil društveno sv. maše. Lepemu in navdušenemu govoru ljubljene g. staroste pri-trjevalo se je obče, odbor „Sokola“ pa se je poveril, naj vse potrebno ukrene, da se izvrše nasveti. — Po tem se oglašil župnik St. Lamberški, g. A. Berce in govori s svojega stališča kot slovenski svečenik „Veseli me“, rekel je, „da je „Sokolu“ po besedah g. staroste, kakor doslej tako tudi v bodoče vodilo: vse za vero, dom, cesarja. Vsled udeležbe pri raznih cerkvenih slavnostih pokazal je „Sokol“, da to društvo ni ravnodušno napram cerkvi in verskim čutilom, marveč da pospešuje namene cerkvene. Društvena zastava nosi podobo sv. Cirila in Metoda. Dolžnost Slovanov je, zahvaljevati Boga za milost sv. vere, torej tudi častiti sveta blagovestnika. Šent Lamberčani žele, da se praznik sv. Cirila in Metoda slovesno praznuje; čim večja pa je udeležba, tem večja je gorečnost. Te slavnosti utegne se udeležiti tudi sl. Vaško pevsko društvo in več okoliških rodoljubov. Temu je dodal še nekaj povsem uvaževalnih nasvetov, društvu pa izjavil željo lepe bodočnosti in obilno uspeha. — Podstarosta, g. Weinberger, zahvalil je člane in prijatelje „Sokola“ za njihovo požrtvovalnost in obljubil, da bode društvu v prospeh doroval prostor, kjer se bo zgradila telovadnica. Se ve, da je govoru g. podstaroste sledilo živahno odobravanje v zahvalo.

Zborovanju sledile so tudi srečne zdravice: gg. starosti in podstarosti, odboru in društvenikom. Gosp. Modic, nazdravljajoč sokolski lipi, omenil je posebno dveh vrhov, katera goji društveno deblo: telovadba in petje. Ta dva vrha naj dobivata moč-nih, vztrajnih vejic, da bode naša lipa košato drevo, čegar senca uplivala bi blagonosno v prospeh naroda slovenskega. Tako so se vrstile zdravice, vrli naši pevci pa so prepevali neutrudno prekrasne pesni domače. Tudi ti napredujejo izborni. Da ne bom preobširen, završiti mi je dopis. Omenjam le še toliko, da so dosednji uspehi „Zagorskega Sokola“ neprecenljivi, da naše društvo uvažuje vsak, kdor mu hoče biti pravičen, in da sta nam marljivi odbor in rastoče število društvenikov porok lepi bodočnosti. M.

Domače stvari.

— (Okrajni konferenciji učiteljskega slovenskih in slovansko-nemških ljudskih šol Ljubljanskih,) bodeta dné 30. t. m. ob 8. uri popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: 1. Določitev predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev. 2. Opazke gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca o nadzorovanih šolah. 3. „Domožnanstvo v ljudski šoli s posebnim ozirom na razumevanje zemljevidov.“ — Predavanje gospoda mestnega učitelja Antona Razingerja. 5. Izbor učnih knjig in beril za šolsko leto 1892/93. 6. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. 7. Nasveti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. Dotične nasvete je najkasneje do 25. junija t. l. pismeno naznaniti knjižničnega odbora načelniku gospodu mestnemu učitelju Fr. Kokalju. 8. Volitev treh članov knjižničnega odbora za leto 1892/93. 9. Volitev stalnega odbora za l. 1892/93. 10. Samostlni predlogi, katere je najpozneje do 35. junija t. l. pismeno zglašiti pri stalnem odboru.

— („Zaveza slovenskih učiteljskih društev“) imela je zadnje tri dni svojo skupščino po programu, kateri smo objavili. V soboto in nedeljo mudilo se je nad sto učiteljev in učiteljic v Kranji, čigar meščanstvo se je slovenskim gostom pokalo preprijazno. Izleta na Bled pa se je udeležil le majhen oddelek skupščinarjev, ker je bilo vreme v ponedeljek jutro jako slabo. Novim predsednikom „Zavezi“ izvoljen je gosp. A. Ribnikar, nadučitelj v Dolenjem Logatci. Obširneje poročilo o slavnosti, besedi in zborovanji delegatov nam je obljubljeno.

— (Osebnosti.) Okrajni glavar Friderik Marek v Mariboru imenovan je ravnateljem računskega oddelka pri namestništvu v Gradcu. Gosp. Marek ne zna niti besedice slovenske, zato smo prav radovedni, bode li njegov naslednik v tem oziru kaj bolj sposoben ali ne. — V Celju pride nov odvetnik dr. J. Kovatschitsch. Po načinu, kako piše svoje ime, bi skoro sodili, da mora biti pristen — German. — Župnik c. kr. mornarice v Pulji magr. Luka Uredniček imenovan je papeževim častnim komornikom.

— (Aféra Vesteneck.) Danes stal je dr. Julij vitez Fränzl-Vesteneck pred porotnim sodiščem Solnograškim, zatožen hudodelstva uradnega poverjenja in goljufije. O izidu obravnave poročali bomo obširneje.

— (Iz trgovske in obrtne zbornice Ljubljanske) se nam piše: C. kr. trgovsko ministerstvo naznanilo je trgovski in obrtniški zbornici, da se bode od dne 28. junija do 8. julija t. l. vršila v Londonu mejnarodna razstava različnih pekarskih in mlinarskih strojev, potem sočivja in močnatih pridelkov. Ta razstava bo kupčijskega značaja in se ž njo namerava pospešiti le neposredni promet mej mlinarji, peki, izdelovalci strojev in tovarnarji. Vpraša in oglašja se pri osrednji glavni pisarni (24 Wellington Street, Strand, London W. C.)

— Niževavstrosko obrtno društvo in ravnateljstvo c. kr. tehnološkega muzeja na Dunaji sklenila sta ustanoviti „muzej zgodovine avstrijskega dela“, kateremu bo namen predložiti historični razvoj tehnike obrtnega delovanja v tej državni polovici, kazati, s kolikim deležem se more naša domovina ponašati pri razvoju različnih tehničnih izvajevalnih načinov, koliko tehničnih izvajevalnih načinov se je tu iznašlo ali izboljšalo in katere tuje iznajdbe so se pri nas gojile in bolj razvile. Namerava se predmete vseh vrst, kakor orodje, modele, stroje, razne priprave in izdelke avstrijske industrije, kateri imajo pomen za razvoj avstrijskega dela na tehničnem polju, združiti v sistematično urejeno, kolikor možno popolno zbirko. Predmeti za zbirko se bodo ali nakupili, izposodili ali pa prekrbeli potom podaritve. Vsepeh dosedanjih prizadevanj ustanovnega odbora je ta, da je uresničenja napominane misli, ki iz stališča tehničnega poduka in iz patriotskih ozirov zasluži najkrepkejšega pospeševanja, v kratkem pričakovati. To pa še posebno za to, ker se to podjetje podpira tudi od Najvišje strani. Visoko c. kr. ministerstvo je trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani povabilo, da tudi ona sodeluje v prosih muzeja avstrijskega dela. Zbornica usoja se torej z ozirom na namen tega muzeja prositi vse trgovske in obrtniške kroge tega zborničnega okraja, da jo pri tem patriotskem delu krepko podpirajo in v slučajih, če ima kdo trgovec in obrtnikov ali kdo drugi, kak primeren predmet za imenovani muzej in ga proda, izposodi ali daruje, da to trgovski in obrtniški zbornici naznani, da ta potem potreno ukrene glede nadaljnjega pogajanja.

— (Iz Cerkelj) nam piše gospod župan Vavken: Na kratko notico v „Slov. Narodu“ z dne 4. t. m. omenjam, da je v resnici poslednji čas gorelo dvakrat v Cerklijski občini. Pri obeh požarih je bila Cerklijska brizgalnica, katera je popolnoma v dobrem stanu. Jaz pa zaradi nevarne bolezni nisem bil nobenkrat pri požaru in zato tudi ni bilo vse tako v redu, kakor drugokrat. Cerklijska občina dobila je od slav. deželnega odbora samo 100 gld. in s tem denarjem se je stara brizgalnica popolnoma popravila in še za drugi dve potrebno napravilo, tako da denarja ni nič ostalo.

— (O izletu akad. društva „Triglava“) v Šmarije pri Jelšah se nam poroča, da mu je neugodno ponedeljsko vreme odtegnilo nekaj „Triglavanov“ in članov „Hrvatske“, da mu pa perutij ni pristiglo. Došlo je v Šmarije le nekoliko nad 30 slovenskih visokošolcev iz Gradca, a ti so skrbeli za popoln efekt izleta, bodisi pri banketu, bodisi pri koncertu in konečno pri plesu. Rodoljubi v Šmarijah, katerim so se pridružili slovenski odličnjaki s svojimi rodbinami iz okolice, potem znani rodoljubi iz Celja, iz Ljubljane itd., imeli so včeraj sredi cvetoče in nadobudne akademične mladine prav lep dan in večer.

— (Nesreča.) Zadnje dni minulega meseca pripetila se je v mlinu v Frankovcih blizu Ormoža velika nesreča. Mlinarski učenec Franc M., ki se je učil šele nekaj tednov, ustavljal je mlinsko kolo. Ker je ovil verigo okolu gredlja samo trikrat, na-

mestu štirikrat, prišla ga je veriga ter potisnila tako nesrečno h gredlju, da je bil takoj mrtev.

— (Nemščina — na Goriškem.) Na novem poslopju Goriškega ženskega učiteljskega blišči se nad uhom nemški napis: „K. k. Lehrerinnen-Bildungsanstalt“. To je res čudno, na zavodu, ki je namenjen slovenskim in italijanskim učiteljicam, ne pa nemškim — katerih na Goriškem ni. Namestu da bi napis bil napravljen v deželnih jezikih, je pa v nemškem, ki na Goriškem nima nobene pravice. Tudi to je ravnopravnost!

— (Defraudanta Jägerja) in njegovo ljubico privedli so v soboto popoldne ob 5. uri iz Aleksandrije v Trst. Ko se je ustavil parobrod „Euterpe“, pričakovala je navzlic silni vročini velika množica radovednežev prihod omenjene dvojice. Jaeger bil je videti precej potrtega duha, ljubica njegova pa, katero so pred njim odvedli na kolo-dvor, bila je videti vesela. Z večernim poštnim vlakom odvedli so oba v Kufstein, kjer jih bodo izročili nemškemu oblastvom.

— (Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaji) ima dne 9. junija svojo III. redno zborovo sejo v letnem tečaju s sledečo vsebino: a) Čitanje zapisnika; b) poročilo odbora; c) „Paradue hlače“, čita stud. med. R. Murnik; d) izprememba nekaterih paragrafov poslovnika; e) slučajnosti. — Lokal: I. Fürichgasse 9.: „Philippshof“, Souterrain. K obilni udeležitvi vabi odbor.

Zavratni roparski umor agenta Vaclava Stedryja.

V Ljubljani 4. junija.

(Dalje in konec)

Popoldanska obravnava.

(Začetek ob 4. uri.)

Zasliši se zopet priča Amalija Drachsler, katera izpove, da Cvajerja nikdar sumila ni, in da je bilo prav lahko mogoče cepiti drva tudi z manjšo sekiro, celo z nožem.

Prebirali so se na to razni spisi o dolgovih Cvajerjevih, katere je ta plačeval, kakor mu je pač mogoče bilo. Na to se preberejo še razna pisma Cvajerjeva, pisana strijcu Černičju, materi in Leopoldini Resnik in katera karakterizujejo pisca z več strani.

Dr. Krisper nasvetuje, naj se porotnikom pokaže obleka, katero je nosil Cvajer v dan umora, čemur sodišče ugodí.

Ob polu 8. uri zvečer končano je bilo dokazovanje. Predsednik zaustavil je obravnavo, da se sodišče posvetuje o vprašanjih, katera je staviti porotnikom.

Večerna obravnava.

(Začetek ob 7. uri.)

Sodišče ukrenilo je staviti porotnikom troje vprašanj. Prvo glavno vprašanje je šlo na to, ali je Cvajer nad Stedryjem izvršil roparski umor, drugo dodatno (ako se prvo vprašanje potrdi) ali je bil roparski umor zavraten in tretje na poskušeno hudodelstvo goljufije, izvršeno s tem, da je Cvajer pisal razna pisma z namenom, zapeljati nekatere osebe, da bi pred sodiščem vedoma po krivem pričale.

Drž. pravdnik gosp. Pajk zagovarja* potem v skoraj dve uri trajajočem govoru zatožbo v zmislu že priobčenega zatožnega spisa.

Zagovornik gosp. dr. Krisper odgovarjal je državnemu pravdniku, rekši, da je rezultat dolgi obravnave povse ničev. Zatožba trdi, da je bil Stedry ubit z njega lastno sekiro in njega lastnim nožem. Teh morilnih orodij ni bilo najti. Doberlet st. trdi, da je videl ob kritičnem času priti iz hiše tujega človeka, a policija tega človeka ni mogla dobiti. Državno pravdnštvo si je svojo nalogo prav čudno olajšalo. Sodeč, da je mogel Stedryja umoriti samo domač človek, konkludiralo je iz tega, da je bil ta domači človek prav Cvajer in obtožilo ga je. Svoje zatožbe pa ni podprlo z dokazi. Dognalo se je, da Cvajer za Stedryjevo premoženje niti vedel ni. V Stedryjevo pisarno hodili so tudi tuji ljudje; znano je bilo, da zaspi Stedry, kadar se je napil in to okolnost izkoristil je tuji morilec tedaj, ko se je Cvajer mudil v Stedryjevem skladišču. Cvajer je šele 21 let star mladenič in ker je vedel, da je Stedry že večkrat kri blual, tekel je, videvši ga ležati v krvi, po Amalijo Drachsler in ta ni slišala, da bi bil Cvajer rekel: Stedry je udarjen. Mogoče, da ga tudi mati Amalije Drachsler ni prav umela. Tudi to je čudno: Kri je škropila na vrata, na steno, na mizo, na koledar, samo na Cvajerja ni brizgnila. Proti Cvajerju se navaja, da ima na rokavu in na ovratniku dva neznatna škropilca, a zvedenec prof. Knappitsch je izpovedal, da kri na ovratnik ni brizgnila, sicer bi bila oblika drugača, sicer se pa kemično niti preiskati ni mogla. Da je Cvajer v obupnem svojem stanju začel govoriti laži, da si pomore, to ni čuda. Stavljeneh mu je bilo 322 vprašanj in vender se ni zagovoril. Da je Cvajer res vsak drugi ali tretji dan krvavel, potrdile so verodostojne priče. Cvajerjeva preteklost res ni lepa, takšna pa le ni, da bi se iz te preteklosti

moglo sklepati: on ima sposobnosti za morilca. Preiskava je bila jako površna. Da se niso priobčile številke hranilničnih bukvic, za katere je bil Stedry oropan, v javnih listih, gotovo bi se bil kdo zglašil za novce. Pri prvi natančni hišni preiskavi preiskala se je tudi dotična kočija; knjižice tedaj niso bile ondu, moral jih je torej kdo tja prinesiti, ko je bil Cvajer že zaprt. Tistega, ki je prinesel hranilnične knjižice nazaj, treba poiskati, tisti je ali sam morilec ali sokrivec. Če bi bil Cvajer storil umor in vse sledi odpravil tako rafinirano, kakor se je zgodilo, bi bil odstranil tudi okrvavelo srajco, ne pa jo nosil. Zagovornik razpravlja potem še zatožbo glede goljufije, storjene s tem, da je hotel Cvajer zapeljati nekatere osebe v krive izpovedbe in pravi, da so bili ti listi pisani v brezupnosti in zelo konfuzno, a ker se ti listi niso dostavili dotičnim osobam, katerim so bili namenjeni, tudi ni moči govoriti o goljufiji. Zagovornik apeluje končno na pravni čut govornikov, nadej se, da bodo vsa vprašanja zanikali.

Po govoru dr. Krisperja zadone mej poslušalci Dobro-klici. Predsednik pokaral je občinstvo. Na to sta govorila še jedenkrat drž. pravdnik in zagovornik prav na kratko, potem pa je govoril predsednik svoj resumé.

Porotniki (načelnik g. Lenarčič z Vrhnike) so po trideseturnem posvetovanju prvo vprašanje na roparski umor jednoglasno zanikali, tretje pa na goljufijo se glaseče z 8 proti 4 glasom potrdili.

Vsled tega oprostilo je sodišče Karla Cvajerja od zatožbe zaradi hudodelstva roparskega umora, spoznalo ga pa krivim hudodelstva poskušene goljufije ter ga obsodilo na dva meseca v ječo in na post vsakih štirinajst dni. Petmesečna doba, katero je prebil Cvajer v preiskovalnem zaporu, se mu ni uračunila v kazni. Obravnava, ki je trajala tri dni, končala se je dne 5. junija ob 3/4 na 2. uro zjutraj.

— A —

Književnost.

— V. Pedagogičski letnik se bode v kratkem dotiskal ter obsegal sledeče raprave: 1. Jan Amos Komensky: I. Šola v igri, II. Kako pregnati lenobo iz šol. Prevel in uvod napisal Fr. Gabršek. 2. „Simon Rudmaš kot pedagog in domoljub“. Spisal Iv. Lapajne. 3. C. Hesky: Jednostavni stavbni in strojski predmeti za meščanske, obrtne nadaljevanje in rokodelske šole. Preložil Jos. Bezljaj. 4. Kotomerstov. (Izvirna razprava s 6. podobami.) Spisal J. B. 5. Iz norimberške risarske izložbe. II del. — z. — 6. Pogled na slovansko pedagogičsko polje l. 1891. Spisal I. L. 7. Statistiški pregled ljudskega šolstva v Avstriji l. 1890. Sestavila M. Mihel. 8. Poročilo o prvi slovenski učilski razstavi v Krškem. 9. Poročilo o delovanju „Pedagogičskega društva“.

— Nova statistična knjiga izšla je ravnokar pod naslovom: „Vollständiges Ortschaften-Verzeichniss der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder nach dem Ergebniss der Volkszählung vom 31. December 1890.“ Izdala jo je c. kr. statistična centralna komisija na Dunaji. Kdor želi torej najnovejših statističnih podatkov na podlagi zadnje ljudske štetve, našel jih bode v posamičnih oddelkih gori omenjene knjige.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Budimpešta 7. junija. Pri dopoldanskem ogledovanju vojakov bil cesar od mnogobrojnega občinstva burno pozdravljen. Revuea, pri kateri bili navzočni štirje nadvojvode, vojni minister, vojaški atašé-ji nemški, italijanski, angleški in španski, bila krasna. Po končanem ogledovanju pozdravljalo elegantna publika na tribunah mimo jezdečega cesarja kličeč navdušeno „Eljen kiralj“.

Kiel 7. junija. Ruski car in prestolonaslednik prispela sem. Nemški cesar peljal se jima je naproti do Friedrichsdorfa.

London 7. junija. Oklopnica „Wildfire“ trčila blizu Chatama ob skalo. Nevarnost velika.

Razne vesti.

* (O groznem požaru v Příbramskem rudniku) dohajajo pretresujoče vesti. Mnogo pogumnih rudarjev in ognjegascsev ponesrečilo je pri rešilnih delih ter so jih izrekli mrtve, ker so se zadušili. Moralo se je torej z največjo paznostjo postopati pri daljnih rešilnih delih. Nekateri teh pogumnih junakov so po dva — in trikrat srečno prišli nazaj, rešivši svojim tovarišem življenje, naposled pa so našli sami smrt. Natančnega števila ponesrečenecv ni še mogoče določiti, vender je skoro gotovo, da od vseh, kar jih je še ostalo v gorečem rudniku, ni ostal nobeden živ. Žrtev bode nad 400. Mnogo rešenih umrlo je v bolnici, kamor so jih

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Noll.